

WYMAGANIA EDUKACYJNE WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

klasa VIII

rok szkolny 2025/2026

Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Rzeszowie

1. Lista podstawowych osiągnięć:

Uczeń kończący klasę VIII:

- uzasadnia, że człowiek jest istotą społeczną; wyjaśnia znaczenie potrzeb społecznych człowieka (kontaktu, przynależności, uznania);
- wymienia cechy grup społecznych; charakteryzuje grupę koleżeńską i grupę nastawioną na realizację określonego zadania; uzasadnia, że efektywna współpraca przynosi różne korzyści;
- uzasadnia, że konflikt w grupie może wynikać z różnych przyczyn (sprzeczne interesy, inne cele); przedstawia sposoby rozwiązywania konfliktów oraz analizuje ich zalety i wady;
- charakteryzuje rodzinę jako grupę społeczną; przedstawia rolę rodziców i osób starszych w rodzinie; analizuje wartości ważne dla jego rodziny;
- analizuje wpływ, jaki rodzina wywiera na dzieci; przedstawia prawa i obowiązki dzieci w rodzinie;
- wyjaśnia, jak funkcjonuje gospodarstwo domowe; wymienia główne źródła jego dochodów i kategorie wydatków, planuje jego budżet;
- przedstawia funkcje szkoły;
- charakteryzuje klasę szkolną i życie szkolnej społeczności; przedstawia działania samorządu uczniowskiego;
- wymienia prawa i obowiązki ucznia; rozpoznaje przypadki naruszania praw uczniów oraz pracowników szkoły; przedstawia sposoby dochodzenia praw, które zostały naruszone;
- uzasadnia, że godność człowieka jest podstawą różnych systemów moralnych; wyjaśnia, że jest ona źródłem powszechnych, przyrodzonych, nienaruszalnych i niezbywalnych wolności i praw człowieka; analizuje sformułowania preambuły Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka;
- wymienia prawa dzieci i analizuje przepisy Konwencji o prawach dziecka;
- wymienia prawa i wolności polityczne zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; wykazuje, że dzięki nim człowiek może mieć wpływ na życie publiczne;
- przedstawia przykłady działań organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka; uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się zjawiskom braku tolerancji wobec różnych mniejszości;
- rozpoznaje zachowania związane z przemocą fizyczną i psychiczną, w tym werbalną, wobec siebie i innych; wymienia osoby i instytucje, które należy powiadomić w takich sytuacjach;
- wyjaśnia, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za popełnienie wykroczeń i przestępstw;
- wymienia zadania samorządu gminnego;
- przedstawia, jak zorganizowany jest urząd gminy (miasta / dzielnicy);
- wymienia organy stanowiące i wykonawcze w gminie (mieście / dzielnicy); przedstawia, jak są one wybierane i jak mogą zostać odwołane; podaje uprawnienia tych organów;
- podaje, kto pełni funkcje wójta / burmistrza / prezydenta miasta i przewodniczącego rady gminy / miasta; znajduje w mediach lokalnych informacje na temat publicznych działań osób pełniących funkcje w organach samorządu terytorialnego;
- znajduje i przedstawia informacje na temat swojej gminy, wydarzeń i postaci z jej dziejów;
- znajduje i przedstawia podstawowe informacje o swoim regionie, wydarzenia i postaci z jego dziejów; lokalizuje własne województwo i powiaty wchodzące w jego skład oraz pozostałe województwa;
- wymienia przykładowe zadania samorządu powiatowego i województwa;
- wymienia organy stanowiące i wykonawcze samorządu powiatowego i województwa; przedstawia, jak są one wybierane i jak mogą zostać odwołane; podaje zadania tych organów;
- wyjaśnia, co oznacza być Polakiem lub członkiem innej wspólnoty narodowej / etnicznej oraz co łączy człowieka z ojczyzną – Polską; przedstawia te więzi na własnym przykładzie;
- wyjaśnia, czym obywatelstwo różni się od narodowości; wymienia konstytucyjne obowiązki obywatela;
- wymienia mieszkające w Polsce mniejszości narodowe i etniczne, grupę posługującą się językiem regionalnym oraz grupy migrantów (w tym uchodźców) i lokalizuje miejsca ich zwartego zamieszkiwania; przedstawia – za Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej – prawa przysługujące etnicznym grupom mniejszościowym;
- podaje cnoty obywatelskie (np. odpowiedzialność, troska o dobro wspólne, aktywność, przedsiębiorczość, solidarność, roztropność, tolerancja, odwaga cywilna); wykazuje, odwołując się do działań wybitnych Polek i Polaków, znaczenie ich urzeczywistnienia dla pożytku publicznego;
- przedstawia cele i przykłady działania organizacji społecznych skupiających młodych ludzi w Polsce; wyjaśnia ideę wolontariatu i przedstawia formy działalności wolontariuszy;

- przedstawia formy wpływania obywateli na decyzje władz samorządowych, przykłady realizacji lokalnych inicjatyw mieszkańców finansowanych z budżetów obywatelskich oraz przedsięwzięć podejmowanych przez młodzieżowe rady gminy / miasta;
- przedstawia funkcje i rodzaje środków masowego przekazu; wyjaśnia znaczenie środków masowego przekazu dla wolności słowa;
- znajduje w mediach wiadomości na wskazany temat; odróżnia informacje o faktach od komentarzy i opinii; wyjaśnia, na czym powinna polegać rzetelność dziennikarzy;
- wymienia podstawowe cechy i funkcje państwa; wyjaśnia, czym zajmuje się władza państwowa;
- wyjaśnia zasadę suwerenności narodu; przedstawia sprawy, które mogą być poddane pod referendum;
- wyjaśnia zasadę przedstawicielstwa (demokracji pośredniej); przedstawia zasady wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz zasady działania i najważniejsze kompetencje izb parlamentu;
- wyjaśnia zasadę pluralizmu politycznego; wymienia partie polityczne, których przedstawiciele zasiadają w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej; przedstawia cele działania partii politycznych oraz wykazuje, że konkurują one w życiu publicznym; znajduje informacje na temat działań wybranej partii (jej struktur regionalnych lub centralnych);
- wyjaśnia zasadę republikańskiej formy rządu; przedstawia sposób wyboru i podstawowe kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej; znajduje informacje o działaniach urzędującego Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- wyjaśnia zasadę państwa prawa, w tym zasady niezależności sądów i niezawisłości sędziów; wyjaśnia zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego;
- wyjaśnia zasadę konstytucjonalizmu; podaje szczególne cechy konstytucji; znajduje w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przepisy dotyczące wskazanej kwestii; podaje kompetencje Trybunału Konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej;
- wyjaśnia zasadę trójpodziału władzy; objaśnia konieczność poparcia większości sejmowej dla Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej (bądź jej działań); przedstawia podstawowe kompetencje Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; podaje imię i nazwisko urzędującego prezesa Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; wykazuje, że decyzje podejmowane w wybranym ministerstwie mają wpływ na życie jego rodziny.
- wymienia cele i przejawy działania Organizacji Narodów Zjednoczonych i Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego; wymienia cele działania Unii Europejskiej; przedstawia podstawowe korzyści związane z obecnością Polski w tej organizacji dla pracowników i osób podróżujących; znajduje informacje o wykorzystaniu funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim regionie;

2. Obszary oceniania obejmują:

- stan wiedzy i umiejętność zastosowania wiedzy w praktyce;
- zaangażowanie i aktywny udział w lekcji;

3. Kryteria oceniania:

Ocena	% punktów
celująca	100%
bardzo dobra	89% - 99%
dobra	73% - 88%
dostateczna	51% - 72%
dopuszczająca	31%- 50%
niedostateczna	0% -30%

4. Sposoby oceniania osiągnięć ucznia:

- Sprawdziany – zapowiedziane co najmniej 7 dni wcześniej, obejmujące większą partię materiału
- Kartkówki – (10 – 15 min) niezapowiedziane z aktualnie przerabianego materiału
- Odpowiedzi ustne
- Działania praktyczne
- Prace samodzielne
- Zadania dodatkowe

5. Kryteria ocen końcowych:

Stopień:

- celujący – otrzymuje uczeń, który opanował 100% obowiązkowych wiadomości i umiejętności objętych programem nauczania i/lub opanował treści i wykazuje umiejętności wykraczające poza program i wymagania klasy VIII, samodzielnie, twórczo rozwija własne uzdolnienia, biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami (rozwiązuje problemy teoretyczne i praktyczne) w zakresie programu klasy VIII, rozwiązuje zadania wykraczające poza program nauczania, osiąga sukcesy w konkursach kwalifikując się do finałów na szczeblu regionalnym, wojewódzkim, krajowym lub posiada inne porównywalne osiągnięcia;
- bardzo dobry - stopień bardzo dobry otrzymuje uczeń, który opanował treści i wykazuje umiejętności określone na poziomie wymagań dopełniającym, czyli: opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania przedmiotu w VIII klasie, sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami, rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne ujęte programem nauczania, potrafi zastosować posiadaną wiedzę i umiejętności do rozwiązywania zadań problemowych w nowych sytuacjach;
- dobry- otrzymuje uczeń, który opanował treści i wykazuje umiejętności określone na poziomie wymagań rozszerzających, czyli: poprawnie stosuje wiedzę i umiejętności, rozwiązuje samodzielnie typowe zadania teoretyczne i praktyczne;
- dostateczny - stopień dostateczny otrzymuje uczeń, który opanował treści i wykazuje umiejętności na poziomie wymagań podstawowych, czyli: opanował wiadomości i umiejętności stosunkowo łatwe, użyteczne w życiu codziennym i absolutnie niezbędne do kontynuowania nauki najwyższym poziomie;
- dopuszczający - otrzymuje uczeń, który opanował treści i wykazuje umiejętności na poziomie wymagań koniecznych, czyli: opanował wiadomości i umiejętności umożliwiające świadome korzystanie z lekcji, rozwiązuje z pomocą nauczyciela podstawowe zadania teoretyczne i praktyczne;
- niedostateczny otrzymuje uczeń, który nie opanował treści i nie wykazuje umiejętności na poziomie wymagań koniecznych;

6. Uzasadnienie oceny:

- a) Osiągnięcia ucznia podlegają ocenie.
- b) Nauczyciel uzasadnia każdą bieżącą ocenę szkolną.
- c) Każda ocena ze sprawdzianu będzie opatrzona recenzją nauczyciela, w której znajdzie się informacja o tym:
 - co uczeń zrobił dobrze
 - co i jak powinien poprawić
 - jak ma się dalej uczyć
- d) Oceniane odpowiedzi ustne opatrzone będą ustnym komentarzem.

7. Sposoby uzupełniania wiedzy i umiejętności w przypadku nieobecności ucznia:

- a) Uczeń ma obowiązek uzupełnić wszystkie notatki lekcyjne – jeśli nie był na lekcjach i po przyjściu do szkoły uczeń musi być przygotowany.
- b) Termin uzupełniania wiadomości:
 - do 3 dni nieobecności – bezpośrednio po zwolnieniu,
 - do 2 tygodni nieobecności – tydzień od dnia powrotu do szkoły,
 - do miesiąca nieobecności – 3 tygodnie od dnia powrotu do szkoły.
- c) Uczeń ma prawo do jednokrotnej próby poprawy oceny z danej formy, w terminie i zasadach określonych przez nauczyciela w dniu otrzymania danej oceny (w terminie do 2 tygodni)

8. Postanowienia końcowe:

- a) oceny i informacje o cząstkowych ocenach oraz postępach ucznia są wpisywane na bieżąco do dziennika elektronicznego;
- b) ocena z poprawy nie zastępuje oceny wcześniejszej (w dzienniku zapisane są obie oceny)
- c) do ocen cząstkowych mogą być dopisane „+”;

- d) uczeń może zgłosić 2 nieprzygotowania w półroczu;
- e) nauczyciel może nagradzać ucznia za aktywną pracę na lekcji plusami (+). Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który zebrał pięć plusów;
- f) formy pomocy dla ucznia nieobecnego na zajęciach: bezpośrednia pomoc nauczyciela, pomoc koleżeńska;
- g) ocena śródroczna i końcowa będzie ustalana niezależnie od średniej wskazanej w dzienniku;